

Jan A. WENDT

Uniwersytet Gdański

ORCID: 0000-0003-1712-4926

ZAINTERESOWANIE CIA KRAJAMI POSTRADZIECKIMI Z PERSPEKTYWY ZASOBÓW GLOBALNEGO INTERNETU

CIA'S INTEREST IN POST-SOVIET COUNTRIES FROM THE PERSPECTIVE OF THE INTERNET RESOURCES

Abstract:

The activities of the secret services are a difficult subject of research due to the secrecy of information. However, there is an indirect way to obtain data on the activities of the secret services, namely through white intelligence (OSINT). Sources of information on the interest of the services in particular countries are officially published and signed by intelligence websites. The purpose of the research undertaken is to determine the geographic distribution of the CIA's interest in post-Soviet countries between 1991 and 2020. The research uses a quantitative analysis of the CIA's publicized signed materials on the Internet, according to selected keywords. Based on the analysis, it can be concluded that the largest number of pages on the Internet are related to Russia, Ukraine, Belarus and the Baltic states - members of NATO, with a much smaller share of other post-Soviet states.

Keywords: CIA, Internet, NATO, OSINT, Russia, Ukraine, intelligence.

Wprowadzenie

Wśród wielu narzędzi pozwalających badać poziom i kierunki zainteresowania służb, ważną rolę odgrywa biały wywiad (OSINT, *open-source intelligence*), którego rola w dobie Internetu niepomrotnie wzrosła. Współczesne przemiany technologiczne zrewolucjonizowały dostęp do faktów (Best & Cumming, 2007; Draeger, 2009; Wirtz, 2010; Saramak, 2015; Kamiński, 2019; Pastor-Galindo et. all., 2020). Ich analiza stanowi obszerne pole badań szeregu służb zajmujących się wywiadem (OSINT) w aspektach militarnym i bezpieczeństwa państwa (Borg, 2017; Minkina 2014; Pringle; 2007; Ziółkowska, 2018; Yogish Pai & Krishna Prasad, 2021), a przede wszystkim pozwala na rozwinięcie na nie znaną wcześniej skalę walki informacyjnej w Internecie pomiędzy wywiadami

poszczególnych państw (Blank, 2017; Bógdał-Brzezińska, 2020; Böhm & Lolagar, 2021).

Po rozpadzie ZSRR w jego miejsce pojawiło się piętnaście mniej lub bardziej samodzielnych państw, które w naturalny sposób stały się przedmiotem badań wywiadu Stanów Zjednoczonych (Schaurer & Strörger, 2012), w tym także OSINT. A prowadzona na największą skalę przez Federację Rosyjską walka w Internecie decyduje o ich suwerenności i bezpieczeństwie informacyjnym (Bógdał-Brzezińska & Wendt, 2020). W ramach białego wywiadu mieści się analiza klasycznych mediów, a w dobie cyfryzacji i Internetu, także informacji dostępnych na portalach informacyjnych (Warner, 2007). Założono, iż przy całym olbrzymim zasobie prawdziwych danych i stron WWW w globalnej sieci trwa współcześnie niewypowiedziana wojna informacyjna, która poza przekazem komunikatów, *fake newsów*, trollingiem oraz spamowaniem, obejmuje także przemilczanie informacji. Mając powyższe na uwadze uznano, iż analiza ilościowa informacji dostępnych w Internecie na temat poszczególnych państw - sukcesorów dawnego ZSRR, sygnowanych przez wybrane słowo klucz „CIA” pozwala na ostrożne i obarczone wieloma zastrzeżeniami, jednak uprawnione wnioskowanie o geograficznych kierunkach zainteresowania CIA. Przyjęto oczywiste założenie badawcze, iż CIA upubliczniając materiały sygnowane nazwą agencji jednocześnie wskazuje na swoje zainteresowania, ich zakres, poziom szczegółowości. Publikacje sygnowane przez Agencję na temat danego kraju świadczą o jej zainteresowaniu tym krajem. Celem niniejszego badania wstępnego jest próba określenia geograficznego zróżnicowania zainteresowania CIA państwami postradzieckimi w latach 1991-2020 na podstawie danych ilościowych upubliczniczonych w Internecie. Na podstawie przeprowadzonej wstępnej analizy ilościowej danych celowe wydaje się postawienie hipotezy o dominującym zainteresowaniu amerykańskiego wywiadu Rosją, przy marginalizacji zainteresowania pozostałymi państwami postradzieckimi, za wyjątkiem krajów, które przystąpiły lub aspirują w badanym okresie do NATO.

Dla zróżnicowania geograficznego zastosowany klasyczny podział dawnych republik związkowych Rosji Radzieckiej na kraje europejskie, kaukaskie oraz środkowo azjatyckie, z modyfikacją uwzględniającą post radzieckie kraje, które przystąpiły do NATO. W rezultacie otrzymano pięć regionów: (I) Rosja; (II) Białoruś, Mołdawia i Ukraina; (III) Estonia, Łotwa i Litwa, (IV) Armenia, Azerbejdżan i Gruzja oraz (V) Kazachstan, Kirgizja, Tadżykistan, Turkmenia i Uzbekistan.

Dla określenia liczby stron dla danych fraz kluczowych wybrano okres lat 1991-2020. Pierwsza z dat wynika z procesu rozpadu dawnego ZSRR i powstania samodzielnych państw. Druga pozwala na pominięcie szeregu informacji związanych z pojawieniem się epidemii covid-19 i zalewem informacji związanych z tą tematyką, podobnie jak i z agresji Rosji na Ukrainę. Przyjęto, że liczba wzmianek "CIA+country" oraz dodatkowo ta sama fraza w relacji do kolejnych słów kluczowych odpowiada poziomowi zainteresowania CIA tematem. A dokładniej rzecz ujmując, odpowiada temu co i jak CIA chce, aby było publicznie dostępne w globalnej sieci.

Materiał i metody badań

Dla realizacji badań wybrano metodę analizy ilościowej liczby stron w Internecie poświęconych tematyce, którą zdefiniowano poprzez wybrane słowa kluczowe (Wendt, 2020), tak więc metodą badawczą będzie - analiza ilościowa w zróżnicowaniu geograficznym (Żęgota, 2018; Hauke, 2021). Przy jej zastosowaniu należy założyć, iż każda służba wywiadowcza, albo zamierza upublicznić, albo utajnić wybrane informacje przyjęto do badań pierwszą z możliwości tworząc w języku angielskim słowa kluczowe z „CIA” oraz nazwy państwa. Jednak sama liczba znalezionych zgodnie z podanym wzorem liczb stron stanowi jedynie ogólną wskazówkę, dlatego dla uszczegółowienia tematyki badań dodano do pierwszej pary klucza jeszcze trzy inne kategorie: wojnę, bezpieczeństwo i ekonomię, tworząc kolejne trzy frazy wyszukiwania (np. CIA+Armenia+war; CIA+Armenia+security; CIA+Armenia+economy).

Kolejnym krokiem procedury badawczej jest wybór wyszukiwarki internetowej. Na podstawie analizy literatury zdecydowano o wyborze globalnej wyszukiwarki internetowej Google (Andregg, 2007), jednak należy mieć na uwadze, iż znalezione wielkości liczbowe dla poszczególnych kategorii wyszukiwań mogą się różnić w zależności od wyboru narzędzia. Interesujące poznawczo i badawczo byłoby porównanie liczby stron w różnych wyszukiwarkach: Yandex.ru; Baidu.co; Yahoo.com czy Bing.com, jednak jak wynika z dostępnych obecnie danych, Google obejmował w 2020 prawie 80% rynku wyszukiwań, co zdecydowało o jego wyborze jako narzędzia badań (Wendt, 2020). Językiem poszukiwań ustanowiono angielski, czyli język, którym posługuje się największa liczba ludzi (wg portalu *Ethnologue*, 2022).

Kolejnym etapem analizy liczby znalezionych w Google stron stała się ocena ich bezwzględnych wartości w trzech ujęciach. Pierwsze polega na analizie danych dla poszczególnych państw w relacji do sumarycznych wartości dla całego zbioru (Tab. 1, Ryc. 1). Drugie, to analiza wewnętrznej struktury danych trzech fraz kluczowych dla poszczególnych państw (Ryc. 2-4). Jako ostatnią podjęto analizę procentowego udziału wyszukiwanych fraz kluczowych dla każdego z państw wewnątrz każdej z trzech kategorii (Tab. 2).

Postępowanie badawcze składa się z kilku etapów. W pierwszym kroku przeprowadzono badania wstępne celem wyboru słów kluczy, którymi zostały „war”, „security” i „economy”, po odrzuceniu innych, które cechowała mała liczba wskazań. W kolejnym kroku wyszukano liczbę stron dla frazy „CIA+nazwa kraju”, a następnie liczbę stron dla frazy „CIA+country+keyword”. Następnie podjęto analizę ilościową dla wskazania udziału poszczególnych *keywords* dla poszczególnych państw, oraz udział *keywords* dla każdego z analizowanych państw wewnątrz danej grupy wyrazów. W kolejnym kroku podjęto próbę wyjaśnienia zróżnicowania udziału poszczególnych *keywords* wg państw i wg grup *keywords*. Ostatnim etapem postępowania badawczego jest ocena stopnia realizacji celu pracy i prawdziwości założeń wstępnych.

Rezultaty i dyskusja

W roku 2022 w globalnym Internecie znajduje się ponad 153 mln stron, na których występuje fraza „CIA” razem z jednym z piętnastu państw-sukcesorów dawnego ZSRR (Tab. 1), przy czym większość z nich, gdyż aż 46,5%, dotyczy Rosji. Ta dominacja wydaje się oczywista, jeśli uwzględnimy mocarstwowe ambicje Federacji Rosyjskiej, jej broń atomową, znaczenie w Eurazji oraz jej relacje ze Stanami Zjednoczonymi. Na drugim miejscu pod względem liczby stron sygnowanych „CIA+country” znajduje się Ukraina, której dotyczy prawie 30% stron WWW. Wysoki wynik związany jest z problemami politycznymi, terytorialnymi i nie wypowiedzianą wojną z Rosją (2014), a zwłaszcza z utratą Krymu oraz części dwóch obwodów. Potwierdza to wysoka bezwzględna liczba stron wywoływanych przez frazę „CIA+Ukraine+war”. Dla europejskich sukcesorów ZSRR wysoki, na poziomie 6,3% udział stron ma również Litwa, prawdopodobnie ze względu na jej znaczenie jako kraju NATO oraz mniejszości rosyjskiej. Co interesujące, dwa kolejne kraje bałtyckie, Łotwa i Estonia mają o połowę mniejszy udział w ogólnej liczbie cytowań na portalu Google, odpowiednio 3,1% i 3,7% (Ryc. 1). To wyższe od pozostałych państw

zainteresowanie wynika, podobnie jak w przypadku Litwy, z członkostwa w NATO, oraz z prób prowadzenia wspólnej polityki etnicznej przez te państwa.

Na tle tych wyników 3% udział Białorusi w ogólnej liczbie stron oddaje raczej potencjał terytorialny i demograficzny niż zainteresowanie jej polityką wewnętrzną czy zagraniczną, w zasadzie całkowicie zależną od Rosji. Potwierdza to niski wskaźnik dla Mołdawii (0,15%).

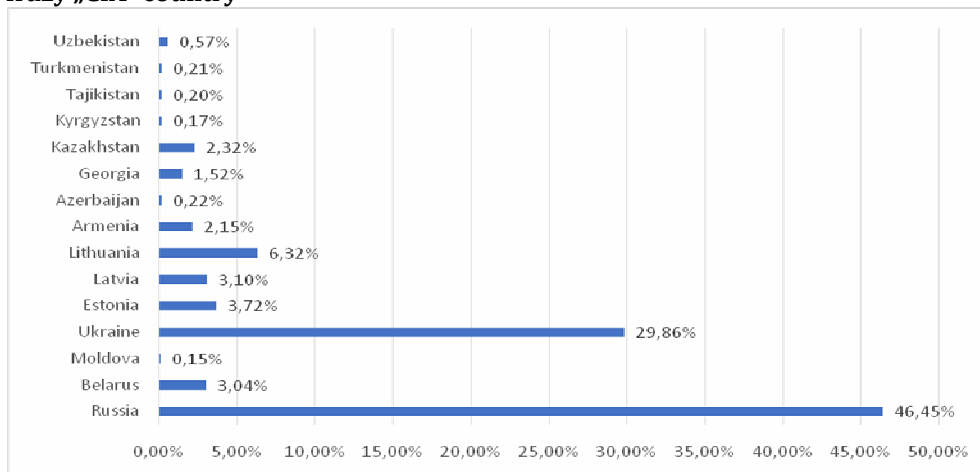
Tab. 1. Liczba stron WWW dla fraz „CIA+country” i innych słów kluczowych (w tys.).

Post Soviet countries	„CIA+country”	„CIA+country”			„CIA+country” / total (%)
		„+War”	„+Security”	„+Economy”	
Rosja	71400	12900	11300	12500	46.45
Państwa europejskie					
Białoruś	4670	100	104	90	3.04
Mołdawia	236	55	67	73	0.15
Ukraina	45900	14300	3520	3860	29.86
Państwa europejskie – członkowie NATO					
Estonia	5720	75		91	3.72
Łotwa	4760	73	120	92	3.10
Litwa	9710	78	98	88	6.32
Państwa kaukaskie					
Armenia	3300	1450	87	90	2.15
Azerbejdżan	345	94	93	81	0.22
Gruzja	2340	290	266	167	1.52
Państwa środkowoazjatyckie					
Kazachstan	3560	91	98	92	2.32
Kirgizja	261	39	38	49	0.17
Tadżykistan	301	40	50	51	0.20
Turkmenia	326	45	47	49	0.21
Uzbekistan	883	71	86	73	0.57
Ogółem	153712	29701	16053	17446	100.00

Źródło: opracowanie własne (dostęp 14.05.2022).

Dla państw leżących na Kaukazie, w relacji do innych państw Azji, wyższe wartości cechują Armenię – 2,1% oraz Gruzję – 1,5% (Ryc. 1). Związane jest to z jednej strony z szeregiem konfliktów, w których biorą udział te kraje, z drugiej z gruzińskimi aspiracjami do NATO. Niewielka liczba stron dla Azerbejdżanu, jedynie 345 tys., jest natomiast zaskakująca. Wytłumaczyć ją można chyba jedynie poprzez pryzmat dominującego języka tureckiego i rosyjskiego w tym państwie w odróżnieniu od dwóch poprzednich, w których obok języka rosyjskiego znany i stosowany jest język angielski.

Ryc. 1. Udział poszczególnych państw w relacji do ogólnej liczby stron WWW dla frazy „CIA+country”

Źródło: oprac. własne (14.05.2022)

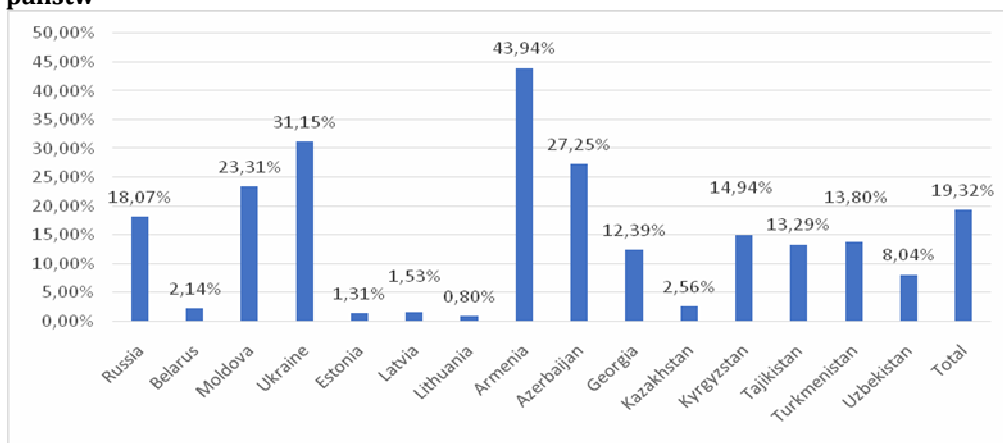
Do ostatniej grupy państw należą kraje Azji Środkowej, wśród których tylko udział Kazachstanu w liczbie wywoływanych stron w globalnym Internecie sięga powyżej 2%. Zawdzięcza ten udział swojemu potencjałowi energetycznemu (ropa naftowa, gaz, węgiel kamienny) oraz pozostałym surowcom, a także położenie pomiędzy Rosją i Chinami. Pozostałe kraje cechują bardzo niskie udziały, na poziomie zbliżonym do Mołdawii, w przedziale 0,2%-0,6%. Tak niskie udziały w ogólnej liczbie świadczyć mogą z jednej strony o braku zainteresowania tym regionem, a z drugiej o niskim poziomie replikacji czy tworzenia materiałów w języku angielskim.

Kolejna analiza zebranego materiału ma na celu ukazanie wewnętrznego zróżnicowanie liczby stron, z frazami „CIA+country”, w stosunku do fraz kluczowych poszerzonych o „war”, „security” oraz „economy” w poszczególnych państwach. Z oczywistego względu udziały procentowe dla trzech słów-kluczy nie sumują się do 100%, a jedynie pokazują odsetek dla każdego z nich w całym zebrany zbiorze.

W kategorii wyszukiwań z dodanym słowem kluczowym „war”, wśród państw postradzieckich, pierwsze miejsce, z udziałem powyżej 40% zajmuje Armenia (Ryc. 2). Podobnie wysokie udziały procentowe, powyżej 20% cechują Mołdawię (23,3%), Ukrainę (31,1%), i Azerbejdżan (27,2%). I tu również ciekawi niski wskaźnik dla „war” w przypadku Gruzji (12,4%), który przez analogię powinien być wyższy i podobny dla danych dla Azerbejdżanu oraz Armenii, jednak jego

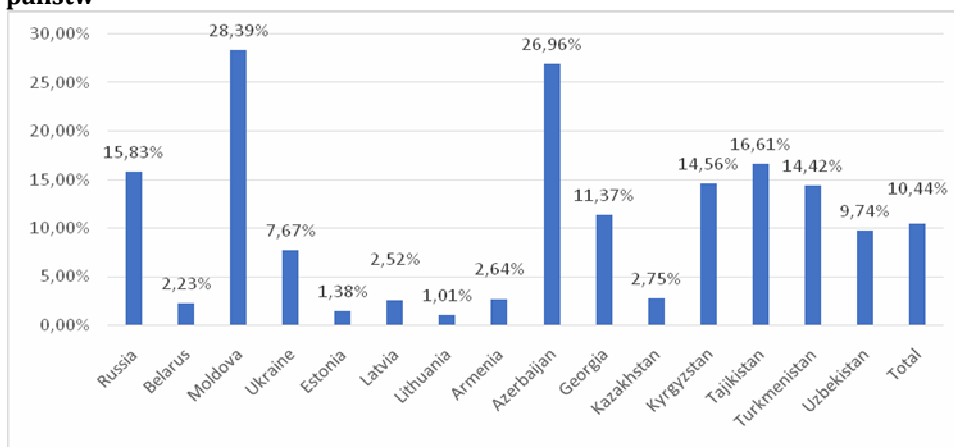
wyjaśnienie wymaga dodatkowych, wykraczających poza ramy podjętych prac, badań jakościowych. Przy średniej dla wszystkich wywoływanych stron w kategorii „war” udział wynosi 19,3%, a zbliżony udział cechuje również Rosję (18,1%), która statystycznie rzecz ujmując, przy prawie 13 mln wskazań zdominowała i narzuciła średni udział dla tej i dla pozostałych kategorii. Najmniejszy udział w tej kategorii mają trzy należące do NATO państwa bałtyckie, a kraje Azji Środkowej, poza stabilnym Kazachstanem (2,6%) mają udziały od 8% do 14%.

Ryc. 2. Udział w frazy „CIA+country+war” w materiałach dla poszczególnych państw

Źródło: Opracowanie własne (14.05.2022)

Ryc. 3. Udział frazy „CIA+country+security” w materiałach dla poszczególnych państw

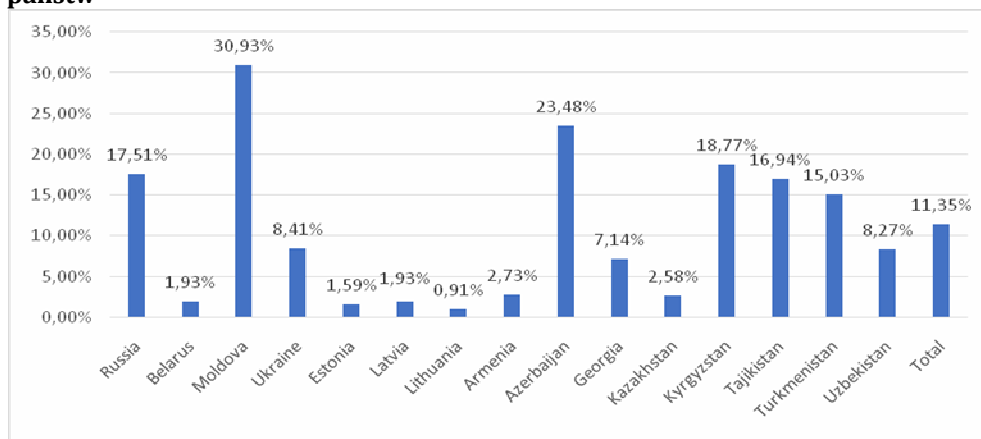
Źródło: Opracowanie własne (14.05.2022)

W kolejnym ujęciu podjęto analizę ilościową występowania słów kluczowych z kryterium „security”. Udział stron z tym słowem kluczowym dla wszystkich analizowanych stron sięga 10,4%. Interesującym poznawczo faktem, który potwierdza kwestie procentowego udziału dla „war”, jest wysoki udział „security” wśród stron Rosji (15,8%), Mołdawii (28,4%) i Azerbejdżanu (27%).

Udział powyżej średniej mają także Gruzja, Kirgizja, Tadżykistan i Turkmenia. Można z tych danych wnioskować, iż w wymienionych krajach kwestie bezpieczeństwa odgrywają ważniejszą rolę niż wynika to ze średniego udziału procentowego dla całej grupy piętnastu państwa. Z kolei najniższe średnie udziału w całkowitej liczbie stron dla jednego państwa, w kategorii „Security” mają Białoruś, Estonia, Łotwa, Litwa i Kazachstan oraz Armenia. Dla państw członków NATO wydaje się to zrozumiałe, podobnie jak dla Białorusi funkcjonującej w sojuszu gospodarczym i militarnym z Rosją, oraz Kazachstanu, ze względów jak powyżej już wyjaśniono. Jednak w przypadku Armenii niski procentowy udział wskazań wymaga dalszych jakościowych badań.

Ostatnim z wybranych do analizy słów kluczowych jest „ekonomia” (Ryc. 4).

Ryc. 4. Udział frazy „CIA+country+economy” w materiałach dla poszczególnych państw

Źródło: Opracowanie własne (14.05.2022)

Najbardziej interesującym wynikiem jawi się bardzo wysoki udział „economy” dla Mołdawii, stanowiąc aż 31% wszystkich wskazań dla tego kraju, przy średniej wartości dla słowa klucza dla wszystkich państw na poziomie 11%. Podobnie jak dla Azerbejdżanu (23%) i zdecydowanie mniejszy, na poziomie 15%-18% dla kolejno Turkmenii,

Tadżykistanu, Rosji i Kirgizji. Dla państw bałtyckich udział procentowy waha się w przedziale od 2% (Łotwa) do 1% (Litwa) co wskazuje na niewielkie zainteresowanie tematyką „economy” w krajach, które są członkami NATO i UE.

Ostatnim z etapów badań jest analiza wewnętrznego zróżnicowania dostępu do stron WWW w procentowym udziale każdego z państw w każdej z trzech kolejno prezentowanych powyżej kategorii (Tab. 2).

Tab. 2. Udział poszczególnych państw dla wybranych słów kluczowych w relacji do ich całkowitej liczby (%)

Countries	„War” / Total „War”	„Security” / Total „Security”	„Economy” / Total „economy”
Rosja	43.43%	70.39%	71.65%
Państwa europejskie			
Białoruś	0.34%	0.65%	0.52%
Mołdawia	0.19%	0.42%	0.42%
Ukraina	48.15%	21.93%	22.13%
Państwa europejskie – członkowie NATO			
Estonia	0.25%	0.49%	0.52%
Łotwa	0.25%	0.75%	0.53%
Litwa	0.26%	0.61%	0.50%
Państwa kaukaskie			
Armenia	4.88%	0.54%	0.52%
Azerbejdżan	0.32%	0.58%	0.46%
Gruzja	0.98%	1.66%	0.96%
Państwa środkowoazjatyckie			
Kazachstan	0.31%	0.61%	0.53%
Kirgizja	0.13%	0.24%	0.28%
Tadżykistan	0.13%	0.31%	0.29%
Turkmenia	0.15%	0.29%	0.28%
Uzbekistan	0.24%	0.54%	0.42%
Razem			
(tys. stron)	29701=100%	16053=100%	17446=100%

Źródło: Opracowanie własne (14.05.2022)

Analiza liczby stron globalnego Internetu pokazuje, iż kategorii „war” dane zostały zdominowane przez bardzo wysoki udział Ukrainy,

który wynosi 14,3 mln stron, czyli 48% wszystkich zasobów z tym słowem kluczowym. Niewiele mniejsza liczba, gdyż 12,9 mln stron (43%) dotyczy Rosji, co powoduje, iż dla wszystkich kolejnych trzynastu państw pozostaje jedynie niecałe 9%. Jeśli uwzględnimy dane dla Armenii (5%) oraz Gruzji (1%) nie dziwi niski udział, w przedziale 0,13%-0,34% dla pozostałych jedenastu krajów.

Podobna sytuacja dotyczy kolejnych dwóch słów kluczowych, „security” i „economy” w stosunku do całej grupy z tymi hasłami. W tych kategoria dominacja Rosji jest przytłaczająca. Ze zbioru wszystkich stron WWW poświęconych „security” 70%, a ze zbioru „economy” prawie 72% dotyczy Rosji. W tym przypadku udział Ukrainy sięga w każdej kategorii około 22%. Jeszcze tylko Gruzja dla „security” przekracza 1% sięgając dla „economy” 1%, natomiast wszystkie pozostałe kraje w obydwu grupach notują udziały od 0,29% (Turkmenia) do 0,75% (Łotwa) dla „security” oraz od 0,28% (Kirgizja i Turkmenia) do 0,53% (Łotwa i Kazachstan). Analiza liczby stron i ich udziału w każdej z trzech badanych grup wyraźnie wskazuje na dominację informacji przede z zakresu „security” i „economy” w przypadku Rosji oraz Ukrainy i Rosji dla zagadnień ze słowem kluczowym „war”.

Dla uzupełnienia wartości poznawczej podjętej analizy konieczne jest również wskazanie ograniczeń podjętych badań, poza wskazanymi w części metodologicznej (język stron, wybór wyszukiwarki, ograniczenia czasowe). Po pierwsze przyjęto, że portal zawiera tę część materiałów, analiz, opracowań, szerzej informacji, które CIA chce lub może upublicznić. Po drugie, analiza udziału stron, dla wszystkich państw razem, dla poszczególnych państw oraz w wybranych kategoriach ma jedynie charakter ilościowy. Pełna analiza wymaga podjęcia badań nad zawartością poszczególnych stron, co jest wprawdzie możliwe, jednak wymaga dodatkowych narzędzi informatycznych pozwalających na wyszukiwanie dużej liczby słów kluczowych dla jej wykonania, stanowiąc wyzwania w zakresie OSINT przed kolejnymi badaczami (Hribar et. al., 2014; Hare & Coghill, 2016; Miller Bowman, 2018). I po trzecie, w projektowaniu badań założono, iż analizowana jest liczba stron z frazą „CIA” co nie oznacza wprost materiałów CIA, ale materiały w których użyto tej frazy. Tak więc można wnioskować o udziale poszczególnych badanych fraz przez pryzmat użytkowników, jednak przy założeniu, iż CIA świadomie publikuje sygnowane przez siebie materiały, uprawnia do wnioskowania o kierunku zainteresowań poszczególnymi krajami przez tę agencję. Wskazuje to na zamiary

ukierunkowania użytkowników Internetu na wybrane przez CIA zagadnienia.

Wnioski

Geograficzne zróżnicowanie, które wyłania się z podjętej analizy wskazuje, co było do przewidzenia, iż kluczowym dla CIA badanym krajem, którego dotyczy największa liczba stron jest Rosja oraz w nieco mniejszym stopniu, Ukraina. W analizie udziału wszystkich stron Internetu (Ryc. 1) wyraźnie widoczny jest także większy od pozostałych państw udział państw – członków NATO i Białorusi, która gospodarczo, militarnie i politycznie związana jest z Rosją. Do państw o najmniejszym udziale w ogólnej liczbie stron należą kraje Azji Środkowej, wśród których jedynie Kazachstan, ze względu na swoją wielkość, zasoby energetyczne i położenie pomiędzy Rosją a Chinami cechują wyższe wartości. Podjęte badania i analiza wielkości udziału poszczególnych państw w zasobach stron światowego Internetu, przy przyjętych założeniach i wskazanych ograniczeniach, pozwoliły na realizację celu badawczego. Najbardziej interesującym regionem, w zakresie OSINT, nieustannie pozostaje region I (Rosja), w II regionie największą liczbę stron poświęcono Ukrainie oraz powiązanej z Rosją Białorusi przy marginalizacji Mołdawii. Duże znaczenie ogólne, jednak najmniejsze w poszczególnych badanych kategoriach, w porównaniu do innych państw post radzieckich, cechuje kraje NATO – Estonię, Łotwę i Litwę (III region). Natomiast państwa Kaukazu cieszą się zainteresowaniem, ocenianym z perspektywy liczby stron WWW w przypadku powiązania ich z toczonymi wojnami. Ostatni z wydzielonych regionów, kraje Azji Środkowej (V), odwrotnie niż ma to miejsce dla państw NATO cechuje niski stopień udziału stron w całym badanym materiale, ale zdecydowanie wyższy udział w poszczególnych kategoriach. Wśród pięciu państw regionu wyższe wartości cechuje jedynie Kazachstan.

Literatura

- Andregg, M., 2007. *Laying a foundation for the second oldest profession*. In: L.K. Johnson (ed.), *Handbook of Intelligence Studies*, Routledge, London-New York, 52-63.
- Best, R.A., Cumming, A., 2007. *Open Source Intelligence (OSINT): Issues for Congress*, Congressional Research Service.

- Blank, S., 2017. *Cyber War and Information War à la Russe*. In: G. Perkovich, A.E. Levite (eds.), *Understanding cyber conflict, Fourteen Analogies*, Georgetown University Press, Washington, 81-98.
- Bógdał-Brzezińska, A., 2020. *Information and Communication Technology (ICT) as a source of development states and region in the age of globalization*. *Journal of Geography, Politics and Society*, 10(1), 15-20.
- Bógdał-Brzezińska, A., Wendt, J.A., 2020. *Geopolityczny kontekst suwerenności informacyjnej Rosji w cyberprzestrzeni i jej znaczenie dla bezpieczeństwa międzynarodowego*. *De Securitate et Defensione. O Bezpieczeństwie i Obronności*, 2(6), 97-113.
- Böhm, I., Lolagar, S., 2021. *Open source intelligence*. *Int. Cybersecur. Law Rev.* 2, 317-337.
- Borg, L.C., 2017. *Improving Intelligence Analysis: Harnessing Intuition and Reducing Biases by Means of Structured Methodology*. *The International Journal of Intelligence, Security, and Public Affairs*, 19, 1, 2-22.
- Brunn, S. D., 2014. *Language, identity and boundary disputes in the emerging virtual state: challenges from the Internet, Google and social media worlds*, *European Journal of Geopolitics*, 2, pp. 24-43.
- Cybulski, M.A., Maciorowska, M., 2021. *Wykorzystanie cybertechnologii w walce informacyjnej przez Rosję*, *Przegląd Geopolityczny*, 38, s. 116-131.
- Draeger, W.R., 2009. *Take Advantage of OSINT*, *Military Intelligence Professional Bulletin*, 35, 3, 39-44.
- Ethnologue, 2022. *What are the top 200 most spoken languages?* <https://www.ethnologue.com/guides/ethnologue200> (access, 13.05.2022)
- Hare, N., Coghill, P., 2016. *The Future of the Intelligence Analysis Task*. *Intelligence and National Security* 31, 6, 858-870.
- Hauke, J., 2021. *Metody statystyczne w geografii społeczno-ekonomicznej: szkic historyczny oraz ograniczenia i korzyści stosowania w dobie cyfryzacji*. *Czasopismo Geograficzne*, 92(1), 73-93.
- Hribar, G., Podbregar, I., Ivanuša, T., 2014. *OSINT: A "Grey Zone"?*, *International Journal of Intelligence and Counter Intelligence*, 27:3, 529-549.
- Kamiński, M.A., 2019. *Intelligence Sources in the Process of Collection of Information by the U.S. Intelligence Community*. *Security Dimensions*, 32, 82-105.

- Miller, B.H., 2018. *Open Source Intelligence (OSINT): An Oxymoron?*, International Journal of Intelligence and Counter Intelligence, 31, 4, 702-719.
- Minkina, M., 2014. *Sztuka wywiadu w państwie współczesnym*, RYTM, Bellona Oficyna Wydawnicza, Warszawa.
- Modrzejewski, Z., 2020. *Ewolucja rosyjskiej maskirowki*, Przegląd Geopolityczny, 33, s. 65-79.
- Pastor-Galindo, J., Nespoli, P., Gomez, M.F., Martinez Perez, G., 2020. *The Not Yet Exploited Goldmine of OSINT: Opportunities, Open Challenges and Future Trends*. IEEE, 8, 10282-10304.
- Plebaniak, P., 2019. *Wojna jako nieporozumienie koncepcyjne. Rozważania o rozliczalności, maskowaniu oddziaływania i asabijja*, Przegląd Geopolityczny, 27, s. 9-31.
- Pringle, R.W., 2007. *The Limits of OSINT: Diagnosing the Soviet Media, 1985-1989*. International Journal of Intelligence and Counter Intelligence, 20(2), 280-289.
- Saramak, B., 2015. *Wykorzystanie otwartych źródeł informacji w działalności wywiadowczej: historia, praktyka, perspektywy*. UW, Warszawa.
- Schaurer, F., Strörger, J., 2012. *The Evolution of Open Source Intelligence (OSINT)*. The Intelligencer: Journal of U.S. Intelligence Studies, 19, 3, (Winter/Spring 2012), 1-4.
- Warner, M., 2007. *Sources and methods for the study of intelligence*. In: L.K. Johnson (ed.), Handbook of Intelligence Studies, Routledge, London-New York, 17-27.
- Wendt, J.A., 2020. *Poland and Russia in the 21st century – an introduction to the image in cyberspace*. In: A.A. Mikhaylova (ed.), *Baltic Region – a region of cooperation. Regions in a global change*. Materials of the IV international scientific and practical conference. Immanuel Kant Baltic Federal University, Kaliningrad, 49-55.
- Wilczyński, P. L., 2017. *Problematyka bezpieczeństwa we współczesnym dyskursie eksperckim w Polsce*, Przegląd Geopolityczny, 21, s. 48-66.
- Wilczyński, W. J., 2015. *An examination of geography and geopolitics in the light of technological development*, European Journal of Geopolitics, 3, pp. 69-92.
- Wirtz, J.J., 2010. *The Sources and Methods of Intelligence Studies*. In: L.K. Johnson (ed.), The Oxford Handbook of National Security Intelligence, Oxford, New York, 59-69.

Wendt, J.A., 2022. *Zainteresowanie CIA krajami postradzieckimi z perspektywy zasobów globalnego Internetu, Przegląd Geopolityczny, 42, s. 103-116.*

Yogish Pai, U., KrishnaPrasad, K., 2021. *Open Source Intelligence and its Applications in Next Generation Cyber Security - A Literature Review.* International Journal of Applied Engineering and Management Letters, 1-25.

Ziółkowska, A., 2018. *Open source intelligence (OSINT) as an element of military recon,* Security and Defence Quarterly, 19(2), 65–77.

Żęgota, K., 2018. *Relacje z Federacją Rosyjską w programach wybranych polskich ugrupowań politycznych - zarys analizy ilościowej i jakościowej.* Myśl Ekonomiczna i Polityczna, 4,(63), 157-183.

Streszczenie:

Działania służb specjalnych stanowią trudny przedmiot badań ze względu na utajnienie informacji. Istnieje jednak pośredni sposób pozyskiwania danych o działaniu służb specjalnych, mianowicie poprzez biały wywiad (OSINT). Źródłem informacji dotyczących zainteresowania służb poszczególnymi krajami są oficjalnie publikowane i sygnowane przez wywiad strony WWW. Celem podjętych badań jest określenie geograficznego zróżnicowania zainteresowania CIA państwami postradzieckimi w latach 1991-2020. W badaniach wykorzystano analizę ilościową upublicznionych w Internecie materiałów sygnowanych przez CIA, zgodnie z wybranymi słowami kluczowymi. Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, iż największa liczba stron w Internecie dotyczy Rosji, Ukrainy, Białorusi i bałtyckich państw – członków NATO, przy zdecydowanie mniejszym udziale pozostałych państw postradzieckich.

Słowa kluczowe: CIA, Internet, NATO, OSINT, Rosja, Ukraina, wywiad.